

РОЗДІЛ 1

Назвіть таємне слово й виграйте сотню доларів.

Джордже, хто наші перші учасники?

Джордже?.. Джордже, ти там?

Граучо Маркс

«Життям закладайся»¹

Того ранку на паркінг під охороною заїхав старий блакитний «форд», схожий на малого втомленого пса після напруженого бігу. Один з охоронців, беземоційний молодик в уніформі кольору хакі, підперезаний португесею, попросив показати блакитну пластикову картку ідентифікатора. Хлопець на задньому сидінні передав її матері. Мати передала картку охоронцеві. Охоронець вставив її в термінал, що в позаміській непорушності здавався химерним і недоречним. Термінал проковтнув картку й засвітив на екрані:

ГАРРЕТІ РЕЙМОНД ДЕВІС

РОУД 1 ПОВНАЛ

МЕЙН

ОКРУГ АНДРОСКОГІН

ІДЕНТИФІКАЦІЙНИЙ НОМЕР

49-801-89

ОК-ОК-ОК

¹ Тут і далі епіграфи до розділів здебільшого є цитатами з популярних американських телешоу.

Охоронець натиснув ще якусь кнопку, і написи згасли, а екран знову став гладеньким, зеленим і порожнім. Він махнув їм, мовляв, їдьте далі.

— А картку вони що, не віддають? — запитала місис Гарреті. — Хіба не...

— Ні, мам, — терпляче відповів Гарреті.

— Мені таке не подобається, — висловилася вона, заїжджаючи на вільне місце.

Вона це повторювала від самого початку їхньої поїздки, що почалася в темряві о другій ночі. Вона ці слова фактично вистогнувала.

— Не хвилюйся, — відповів він, не чуючи власного голосу.

Він був зайнятий розгляданням і власною сумішшю очікування і страху. Він вийшов з автівки мало не перед тим, як стихнув останній астматичний посвист двигуна, — високий, міцно збитий хлопець, одягнутий у вицвілий армійський кітель, на весняній прохолоді восьмої ранку.

Його мати також була висока, проте занадто худа. Грудей майже не мала, суто символічні гульки. Очі її бігали з непевністю, наче шоковані. Обличчя — як у людини з інвалідністю. Металева волосся повибивалося навсбіч з-під складної системи шпильок, які мали б тримати його на місці. Сукня негарно звисала на тілі, наче нещодавно жінка сильно втратила вагу.

— Рею, — промовила вона шепотом змовниці, якого він почав жахатися. — Рею, послухай...

Він опустил голову і вдав, що заправляє сорочку. Один з охоронців їв польовий раціон із бляшанки й читав комікс. Гарреті спостерігав за тим, як охоронець їсть і читає, і вдесьятитисячне подумав: «Це все *насправді*». І тепер нарешті ця думка почала набирати якоїсь ваги.

— Ще є час передумати...

Страх і очікування зросли на кілька поділок.

— Ні, на це вже часу немає, — заперечив він. — Останній день відмови був учора.

Тим же тихим змовницьким голосом, який йому осточортів:

— Вони все зрозуміють, я впевнена. Майор...

— Майор... — почав Гарреті, а тоді побачив, як мама скривилася. — Мамо, ти сама знаєш, що зробить Майор.

Ще одна машина завершила ритуал перед воротами й запаркувалася. З неї вийшов хлопець із темним волоссям. Потім вийшли його батьки, і якусь мить вони втрюх стояли разом, наче схвильовані бейсболісти. Він, як і багато інших хлопців, мав на плечах легкий гермомішок. Гарреті замислився, чи не дурник він, що сам не взяв собі такого.

— Не передумав?

Це провина, провина під личиною тривоги. Хоча йому лише шістнадцять, Рей Гарреті трохи знає щодо провини. Мама відчуває, що була надто холодною, надто втомленою чи, може, надто зацикленою на старих болях, щоб стримати синове божевілля ще в зародковому стані — спинити його до того, як громіздка машинерія Держави, її охоронці в хакі й комп'ютерні термінали взяли гору, з кожним днем цупкіше затягуючи його у своє бездушне нутро, аж до вчора, коли з фінальним грюкотом кришка за ним замкнулася.

Він поклав їй руку на плече.

— Мамо, це моя ідея. Я знаю, що це не ти придумала. Я... — Він роззирнувся. На них ніхто не звертав навіть найменшої уваги. — Я тебе люблю, але так буде найкраще. Хоч би чим усе скінчилося.

— Ні, не найкраще, — сказала вона, мало не плачучи. — Ні, Рею, не найкраще. Якби тут був твій тато, він би це припи...

— Але його тут нема, правда?

Він поводився брутально, сподіваючись запобігти сльозам... а що, як їм доведеться її відтягувати? Він чув, що іноді й таке трапляється. Від цієї думки його проїняло морозом. Тоді промовив уже м'якше:

— Мамо, змирися з цим. Добре? — вичавив із себе усмішку. — Добре, — відповів за неї.

Підборіддя в неї тремтіло, проте вона кивнула. Не зовсім «добре», але вже пізно. Ніхто вже нічого не вдіє.

Поміж соснами зашелестів вітерець. Небо було ясно-блакитне. Прямо попереду пролягала дорога й стояв простий кам'яний стовп, що позначав кордон між США і Канадою. Зненацька очікування пересилило страх, і Гарреті захотілося вирушити, запустити все те шоу.

— Я от приготувала. Ти ж можеш узяти, правда? Вони не дуже важкі. — Вона втелючила йому обгорнутий фольгою пакунок із печивом.

— Ага.

Він узяв, тоді неоковирно стиснув пакунок, намагаючись дати їй те, що вона має отримати. Поцілував її в щоку. Шкіра в неї була наче старий шовк. На секунду йому здалося, що він сам розплачється. Тоді Гарреті подумав про усміхнене вусате обличчя Майора й відступив, ховаючи печиво в кишеню кітеля.

— Па-па, мамо.

— Па-па, Рею. Будь чемним.

Вона трохи постояла на місці, і в нього виникло відчуття, що вона дуже легка, наче навіть найслабший порух цього ранкового вітерцю може знести її геть, мов пухнасту кульбабку. Тоді вона залізла назад у машину й завела двигун. Гарреті стояв на місці. Вона підняла руку, помахала. Сльози вже текли. Він їх бачив. Він помахав у відповідь, після чого вона виїхала, а він так і стояв з руками по боках і думав, яким, напевно, гарним, сміливим і самотнім

виглядає. Проте коли авто проїхало через ворота, його вразив смуток, бо він знову став лишень шістнадцятирічним, самотнім у незнайомому місці.

Він обернувся в бік дороги. Той інший хлопець, брюнет, саме дивився, як від'їжджають і його батьки. На щоці в нього був глибокий шрам. Гарреті підійшов і привітався.

Темноволосий хлопець перевів погляд на нього.

— Здоров.

— Я Рей Гарреті, — представився він, почуваячись злегка мудилом.

— Я Пітер Маквріс.

— Готовий? — запитав Гарреті.

Маквріс стенив плечима.

— Мандражую. То найгірше.

Гарреті кивнув.

Удвох вони рушили в бік дороги й кам'яного стовпа. Позаду них паркувались інші автомобілі. Притьмом закричала якась жінка. Гарреті з Макврісом несвідомо підійшли ближче одне до одного. Ні той, ні інший не обернулися. Попереду простягалася дорога, широка й чорна.

— Покриття до полудня буде гаряче, — раптово сказав Маквріс. — Я біля краю триматимуся.

Гарреті кивнув. Маквріс вдумливо глянув на нього.

— Ти скільки важиш?

— Сто шістдесят.

— Я сто шістдесят сім¹. Казали, що чим важчий, тим швидше втомишся, але мені здається, я в непоганій формі.

Як на Гарреті, то Пітер Маквріс тут прибудився — він був у прекрасній формі. Гарреті загадувався, хто це йому «казали», мовляв, чим важчий, тим швидше втомишся.

¹ ≈ 72 і 76 кг відповідно.

Він мало не запитав про це, але вирішив, що не варто. Хо́да — одна з тих речей, які живуть апокрифами, талісманами, легендами.

Маквріс присів у тіні біля кількох інших хлопців, і за мить Гарреті присів поруч. Маквріс наче зовсім перестав зважати на нього. Гарреті глянув на свій годинник. П'ять по восьми. Залишилося п'ятдесят п'ять хвилин. Нетерплячість і очікування повернулися, тож він зробив усе можливе, щоб придушити ці відчуття, наказуючи собі насолоджуватися сидінням, поки може.

Усі хлопці сиділи. Сиділи групками й поодиночі. Один заліз на найнижчу гілку сосни, що височіла над дорогою, і їв щось схоже на сандвіч із джемом. Він був худий і білявий, у фіолетових штанах і блакитній сорочці шамбре під старим светром на замку з дірками на ліктях. Гарреті замислився, чи цей худий витримає довго, чи швидко вигорить.

Хлопці, поруч із якими сиділи вони з Макврісом, розмовляли.

— Я не спішу, — сказав один. — А для чого? А якщо попередять, то й що? Просто пристосовуєшся, та й усе. Пристосування — головне слово тут. Запам'ятайте, де ви це вперше почули.

Він роззирнувся й помітив Гарреті з Макврісом.

— О, ще парочка теляток на забій. Генк Олсон моє ім'я. Ходити — мій коник, — промовив він без тіні усмішки.

Гарреті представився. Маквріс повідомив своє ім'я з відсутнім виразом обличчя, не відриваючи очей від дороги.

— Арт Бейкер, — тихо представився інший. Він говорив із ледь помітним південним акцентом.

Усі четверо поручкалися. Запала короткочасна тиша, тоді Маквріс сказав:

— Страшно трохи, правда?

Усі кивнули, крім Генка Олсона, який знизав плечима й розплився в усмішці. Гарреті дивився, як хлопець на сосні доїв сандвіч, зіжмакав вощений папір, у який той був загорнутий, і викинув на ґрунтове узбіччя. Цей швидко вигорить, подумав він. Від цього йому стало трохи краще.

— Бачите оте місце біля стовпця? — раптом озвався Олсон.

Усі глянули в той бік. Від вітру на дорозі мінилися візерунки тіней. Гарреті не знав, чи бачить те, про що йдеться.

— Це з позаминулої Довгої Ходи, — з похмурим задоволенням пояснив Олсон. — Пацан був настільки наляканий, що о дев'ятій просто завмер.

Вони мовчки роздумували над цим жахом.

— Просто не зміг поворухнутись. Отримав три попередження, а тоді о 9:02 його дискваліфікували. Просто отам, біля стартового стовпця.

Гарреті задумався, чи в нього самого ноги не залякнуть. Він так не думав, але це така річ, про яку достеменно не знаєш, доки не прийде час, і це страшна думка. Він замислився, чому Генкові Олсону взагалі захотілося порушити таку жакливу тему.

Арт Бейкер раптом виструнчився.

— Он їде.

До кам'яного стовпця під'їхав і зупинився мишастого кольору джип. За ним ішов дивний транспорт, що рухався значно повільніше. Спереду і ззаду цього напівгусеничного бронетранспортера містились іграшкового розміру радіолокаційні антени. На верхній платформі сиділи двоє солдатів, і в Гарреті в животі пробігав холодок, коли він на них дивився. У руках ті тримали великокаліберні армійські карабіни.

Деякі хлопці попідводились, але ні Гарреті, ні Олсон, ні Бейкер цього не зробили, а Маквріс після першого погляду